

V súlade s čl. 3 Propozícií Detského folklórneho festivalu Zlatá brána,

posudzovacia komisia vydala

správu

z 23. Detského folklórneho festivalu Zlatá brána

Kysáč 2016

Posudzovacia komisia pracovala v zložení: Mgr. Anna Medveďová Gašková - etnologička

Mgr. Jaroslav Gabríny - etnológ

Ervín Malina - hudobník

Výsledky hodnotenia:

Najúspešnejším súborom 23. DFF Zlatá brána je:

DFS KUS Petrovská družina (mladšia skupina)

Detské hry: Háj husičky

Autorka a nacvičovateľka: Daniela Legíňová Sabová

Vedúci orchestra: Ján Andrášik

Na druhom mieste sa umiestnil:

DFS, ZŠ Mladých pokolení (mladšia skupina)

Pôvodný tanec: Tam hore, tam dolu ...

Upravila a nacvičila: Zuzana Petříková

Vedúci orchestra: Ján Dišpiter

Tretie miesto získal:

DFS Ratolesť, SKUS Pivnica (mladšia skupina)

Detské hry: Od mlynára

Autorka: Tatjana Macková, nacvičili: Tatjana Macková a Janko Merník

Vedúci orchestra: Valentín Michal Grňa

V nedeľu 19. júna 2016, odznel 23. ročník Detského folklórneho festivalu Zlatá brána. Žiaľ počasie nežičilo a tak sa festival z rozprávkového zámku z nádvorja základnej školy premiestnil a konal v sieni KC Kysáč. Presun spôsobil takmer hodinové omeškanie programu, odborná porota v sieni nemala vyhradené miesta, čo znamená, že organizačne nebol dostatočne zvládnutý. Aj napriek tomu sme s nadšením v rámci neho sledovali 41 hudobno-tanečných čísel, z čoho 35 čísel bolo súťažných a 6 hosťujúcich. V revuálnej časti sa na javisku predviedli hosťujúce zahraničné detské folklórne súbory: DFS Jánošík, Dom Matice slovenskej z Filakova, zo Slovenskej republiky, DFS KUS Sloboda mladšia a staršia skupina zo susednej Rumenky. Nezvyčajne ako hosťujúci súbor vystúpil aj domáci DFS Vienok, KC Kysáč staršia skupina, čo nebolo avizované dopredu, a o tejto skutočnosti nás v priebehu festivalu informoval riaditeľ festivalu Pavel Surový.

V súťažnej časti sa predstavili deti z nasledovných osád: z Kysáča, Lugu, Vojlovice, Starej Pazovy, Bingule, Jánošíka, Boľoviec, Nového Sadu, Báčskeho Petrovca, z Erdevíka, deti zo Základnej školy Savu Šumanovića (Erdevík, Ľuba a Bingul'a) vystúpili ako jeden súbor, z Hložian, Selenče, Lalite, Dobanoviec, Kovačice, Lugu, Padiny, zo Šídu a z Pivnice.

Úvodom našej správy naše slová obdivu patria všetkým zúčastneným, ktorí kúskom svojich rúk a fantázie prispeli k tomu, aby tento jedinečný vojvodinský sviatok spevu, hudby a tanca detí bol výnimočný. Povšimnutia hodný bol opakovane počet maličkých účastníkov festivalu, ktorých bolo vyše tisíc, a s hrdosťou môžeme konštatovať, že sú to najmenší nositelia našej jedinečnej tradičnej ľudovej kultúry. Samozrejme vďaka silnému entuziazmu svojich učiteľov, choreografov, tanečných pedagógov, muzikantov, majú možnosť svoje umenie predviesť aj na tomto podujatí. Pri odovzdávaní základných hodnôt tradičnej ľudovej kultúry, ktoré si deti osvojujú počas socializácie v rodinách, hlavnú úlohu zohrávajú uvedomelí rodičia a starí rodičia, ktorí svojim ratolestiam ako vidno odovzdávajú tieto hodnoty správnou cestou.

Keďže festival sledujeme už dlhšiu dobu, rozhodli sme sa vyskytujúce sa nedostatky, ale i prednosti zovšeobecniť a popísať stručnejšie, pretože sa nám opakovane rokmi opakujú, za predpokladu, že každý tanečný pedagóg, choreograf, hudobník, ktorý pracuje s deťmi má určité si poznatky o detskom folklóre.

DFF Zlatá Brána je festival celomenšinového charakteru a umožňuje priestor na prezentáciu detského folklóru každému prostrediu predviesť svoje špecifické lokálne hodnoty na javisku. Keďže sa postupom času nahrávky z festivalu stávajú dokladom doby, teda archívom, je veľmi dôležité dávať si pozor a opatrne vyberať a narábať s materiálom zvoleným na spracovanie.

Z hľadiska výberu materiálu prezentovanom na festivale môžeme konštatovať, že taneční pedagógovia, choreografi, učitelia a hudobníci berú na vedomie a rešpektujú predchádzajúce rozhodnutia, pochvaly či pozitívne kritiky odbornej poroty, aj keď vzhľadom na predchádzajúce ročníky, bolo predvedených najmenej detských hier, ktoré najviac prislúchajú veku interpretom. Prevalu tvorili pôvodné a štylizované tance a jeden štylizovaný obyčaj, ktorý by sme nekategorizovali zvlášť, odporúčame zaradiť do pôvodných tancov. Celkove keď ide o túto kategorizáciu, po prekonzultovaní s erudovanými kolegami zo Slovenska, naše návrhy boli zo strany organizátora akceptované a zapracované do prihlášky. Preto aj správa z festivalu vychádza oneskorene.

Stále si myslíme, že je málo autorov, ktorí uprednostňujú zozbieraný materiál terénom na javisku. Odporúčame využívať aj staršiu literatúru a zborníky piesní, ktoré sú u nás dostupné.

Vedomí sme si, že každý autor pracuje v odlišných podmienkach, taktiež je veľakrát problémom striedanie generácií v súboroch, početnosť detí, u niekoho príliš veľa detí, niektoré lokality majú deficit detí, tiež nedostatok hudobníkov a rôzne iné faktory, ktoré uberajú na kvalite celkového prednesu, ale niektoré nedopatrenia je možné odstrániť hlavne zodpovednejším prístupom ku spracovaným témam. Postupne sa v nasledovných riadkoch pokúsime popísať naše postrehy ktoré sme si všimli a ktoré by mali viesť ku kvalitnejším interpretáciám do budúcnosti. Zmienime sa konkrétne o závažných chybách, ktoré sa vyskytli.

Detské hry predviedli najmä najmenšie tanečné skupiny, ktoré väčšinou pôsobili prirodzene, hravo, ale vyskytli sa aj nedopatrenia.

DFS Krôčik, KC Kysáč predviedol detskú hru pod názvom Vylievala Anka vodu, ktorí interpretačne vzhľadom na vek boli perfektní, krásne upravení, vynikajúco predviedli hru na kozy, ale výber materiálu nekorešpondoval s názvom spracovanej témy. Na tento fakt upozorňujeme opakovane, že názov tanca alebo detskej hry by mal byť opodstatnený počas predvedenia. Rovnaká pripomienka patrí DFS, PU Poletarac zo Starej Pazovy, kde okrem iného deti pôsobili nezaujato a nemali trefné tanečné kostýmy. Ďalší v poradí DFS, ZŠ h. Janka Čmelíka zo Starej Pazovy tiež nebol v súlade celkom s témou a pritom boli použité zložité tanečné prvky, ktoré nezvládali a dievčatá nemali adekvátny odev. DFS Pramienok, ZŠ Jána Kollára (ml. skupina) zo Selenče interpretoval materiál – tému neadekvátnu k veku, absentoval spev, a tu chceme upozorniť aj na nesprávne, nevzpriamené držanie tela detí. Taktiež s rovnakým prípadom sme sa stretli i v predvedení DFS, KUS Štefánik (st. skupina) z Lalite, ktorí okrem iného použili vymyslené tanečné motívy a neadekvátny hudobný sprievod pri piesni Na zelenej lúke. Takmer každá pieseň má nejaký mierne odlišný lokálny variant, ale základné melódie sa u nás vo Vojvodine veľmi nelíšia a preto Vás prosíme, pri hudobnom sprievode neimprovizovať, a nedeformovať melódie podľa toho ako sa Vám zdá. Keď si neviete poradiť s materiálom, obráťte sa na hudobných odborníkov alebo pátrajte po dostupných piesňových zbierkach. Rovnako niektoré tance majú pevnú štruktúru, ktorú je potrebné dodržiavať a netancovať na pieseň Po valašský od zeme „čapáše“, ale odzemok.

Celkom zaujímavovo pôsobili na javisku deti z Lugu, kde autor výstižne spracoval hru na vojakov, čo je chvály hodné, ale spev nebol dokonalý, čo je tiež veľmi dôležité a treba pracovať aj na tejto zložke a rovnako keď ide o rečňovačky a nadkrikovanie sa na javisku, malo by byť menej intenzívne a zrozumiteľnejšie. Taktiež sa v jeden moment na javisku odohrávali tri deje paralelne, čo samozrejme odpúta pozornosť diváka a choreografia stráca ucelenosť. Výber materiálu bol v celku prispôsobený detskému veku.

Deti z Vojlovice boli oblečené do slávnostného kroja, pekne upravené, keďže interpretmi boli aj mladšie aj staršie deti, spracovaný materiál bol prispôsobený celkom deťom. Využívali prevažne jednoduché tanečné motívy a formácie, chýbala synchronizácia, spev nebolo počuť, čiže neboli dostatočne nacvičené. Do budúca odporúčame venovať viac pozornosť výberu materiálu a kvality interpretácie.

Deti z Bingule tvorili zloženie tri dievčatá a dvaja chlapci. V úvode vyšli malé deti na javisko, ktoré nemali žiadnu funkciu počas predvedenia. Taktiež upozorňuje na správne vzpriamené držanie tela, ktoré je dôležité pri výkone tanečníkov a ktoré tu chýbalo. Nesprávne držanie tela, zhrbené chrbty by sa nesmeli vyskytovať pri tanci, či už zo zdravotného alebo estetického hľadiska. V celku deti na javisku boli sympatické a držíme im palce do budúca.

Keď ide o výber materiálu a kvalitu interpretácie všeobecne, chceli by sme pochváliť a oceniť snahu všetkých, ktorí pracujú s najmenšími účastníkmi festivalu, ktorí sa do budúca určite nemusia obávať, že nebudú mať pokračovateľov. Už len keď ide o početnosť detí na javisku, zaručene pokračovateľov a kvalitných interpretov slovenských ľudových piesní a tancov budú mať Báčsky Petrovec, Erdevík-Binguľa, Hložany, Lug, Kysáč, Selenča, Pivnica a Stará Pazova. Každé predvedenie hlavne detských hier, plne prislúchalo veku účastníkov, využitý bol adekvátny materiál, predvedené bolo množstvo hovoreného slova a každý z týchto súborov predviedol uspokojujúcu interpretačnú úroveň a nemusí sa obávať o reprezentantov svojich lokálnych tradícií do budúca.

DFS Jánošíček je krásnym príkladom, ako dodržať tému počas celého predvedenia. Pochvaly hodné je i využitie rôznych rekvizít, v súlade so spracovanou témou. Striedanie jednoduchých tanečných motívov, využitie lokálneho tanečného motívu, mierne prídupy, ukľakovanie, párové držanie, krásne dotvárali predvedenie detí na scéne, až na koniec, ktorý zostal akoby nedopovedaný. Aj na tento nedostatok treba myslieť, často sa vyskytoval v minulosti na scéne.

DFS Nádeje KUS Sládkovič (mladšia skupina) z Boľoviec, predviedli dobrý materiál, bol adekvátny k veku účastníkom, dobre využité rekvizity, zvlášť koník, taktiež výborne predviedli tanec na piesňový podklad Keď komára ženili a využívali jednoduché tanečné motívy. Žiaľ v závere prednesu bola využitá pieseň pre dospelých, ktorá bola zbytočná, keďže predchádzajúci materiál bol výlučne detský.

Taktiež za mladomanželov boli oblečení najmladší tanečníci, čo nepokladáme za správne a v poslednej piesni sa vyskytli srbské motívy.

DFS Šafáříček, SKC P.J. Šafárika predviedli prvú polovicu choreografie úplne krásne, využívali prevažne jednoduchšie tanečné motívy, interpretačne kvalitne zvládnuté. V druhej časti úsmevy z tváří detí postupne mizli a chlapci nezvládali čapáše. Taktiež spev predviedli kvalitne ale pri hovorenom slove je treba pracovať. Nemali dobrú výslovnosť, aj keď sú to deti z Nového Sadu, predpokladáme zo zmiešaných manželstiev, tieto chyby sa dajú tréningom odstrániť. Tanečné kostýmy tiež neboli najsprávnejšie.

Nezabúdame pritom aj na naše staršie detské folklórne skupiny, ktoré podali krásny a kvalitný výkon a zaslúžia si pochvalné slová. DFS KOS Jednota z Hložian, predviedli krásnu, dynamickú choreografiu, výstižné typické tanečné motívy, až na kombináciu piesní, ktorá nebola celkom adekvátna. DFS zo Starej Pazovy (staršia skupina), predviedli krásnu choreografiu s využitím početných a efektívnych rekvizít, ktoré fakt obohacovali predvedenie detí. Dievčatá z Jánošíka nám tiež predviedli zaujímavú choreografiu, prispôsobené kroje veku dievčat a kvalitný spev i keď by sme na tomto mieste poznamenali, že treba myslieť aj na prispôsobenie materiálu, čiže pieseň Po Valašský od zeme (odzemok) nepatrí do repertoáru dievčat. Do budúca je potrebné mať na zreteli choreografiu ako celok a piesne prispôbiť k téme. Tanec Cip cip cipovička je ženský tanec, a nie tanec pre deti, čo platí pre DFS z Padiny, ktoré, ale boli vynikajúce na javisku, krásne spievali Čižíček, čižíček a využívali varechy – ako rekvizity. Taktiež oceňujeme vystúpenia detí z Boľoviec (i keď použili viac menej obligátny piesňový materiál) interpretačne boli skvelí. Vystúpenie detí z DFS Zvončky Erdevík, Bingul'a, ktoré využívali pútavé rekvizity a dobre ich používali pri predvádzaní, boli tiež povšimnutia hodné. Deti zo Šídu upútali pozornosť jednak kvalitou predvedenia, jednak využívaním rekvizít, ktoré dopĺňali choreografiu. V neposlednom rade musíme pochváliť krásne predvedenie detí zo Základnej školy Mladých pokolení z Kovačice, ktoré pôsobili sebavedome a ukázali veľkú radosť z tanca. Rovnako výborné a početné boli deti z Pivnice (máme na mysli obe tanečné skupiny) a v neposlednom rade ratolesti z Dobanoviec, ktoré svojou početnosťou a interpretáciou určite zaujali každého v hľadisku. Predviedli vynikajúcu choreografiu po všetkých stránkach, až na jednu vec. Opakovane ako na minuloročnom festivale, sme sa na samotnom začiatku choreografie stretli so srbským tanečným motívom a formáciami, ktoré by bolo podľa nás vhodné z predvedenej choreografie odstrániť. Vedomí sme si, že každé prostredie pracuje s obmedzenými kapacitami, s čo najlepším úmyslom a preto nechceme vyznieť kriticky voči osobe, ale je tu evidentné neovládanie materiálu. Vzhľadom na kvalitu výsledkov, bolo by vhodné upozorniť týchto entuziastov, ktorí sú ochotní pracovať aj v našich dedinkách s malým počtom slovenských príslušníkov na uvedené, a prípadne poskytnúť terénne materiály, nahrávky, aby si boli istí, že spracujú adekvátny materiál. Táto poznámka smeruje aj k relevantným kultúrnym inštitúciám, s odkazom zabezpečenia odbornej pomoci pri hľadaní a spracovaní materiálu do budúca. Je potrebné, priam nevyhnuté opätovne začať s organizovaním školení, najmä pre tanečných pedagógov, ako to bolo v minulosti.

Na čo by sme chceli ďalej prízvukovať do budúca, je správne vzpriamené držanie tela a viac úsmevu a spontánnosti na javisku. Keďže je detský folklór spontánny a bezprostredný, či už sa jedná o detské hry alebo napodobňovanie niektorých obyčají, teda materiálu dospelých, interpreti by mali byť oveľa viac zainteresovaní a netancovať s pokrčenými plecami, nepozerať sa na publika a viac sa usmievať.

Samotné pravidlá scény nám hovoria o kvalitnom a vytrvalom očnom kontakte medzi tanečníkmi. Očný kontakt dosť často absentuje a aj tohto roku absentoval u takmer všetkých súborov. Naopak, toto pravidlo potvrdili a perfektne počas celého predvedenia uplatňovali staršie deti zo Starej Pazovy a z Báčskeho Petrovca.

Keď ide o využitie priestoru, teda javiska, nemôžeme relevantne hodnotiť, keďže priestorové skúšky prebiehali na rozprávkovom zámku a festival v sieni KC Kysáč.

Použitie tanečných rekvizít bolo v celku zastúpené a adekvátne využité vzhľadom na spracované témy. Ukážkovo rekvizity využívali deti z Jánošíka, z Petrovca (obe tanečné skupiny), z Lugu, Erdevíka, Bingule a krásne prali prádlo pri potoku Padinčania, ktorí šikovne znázornili aj hranie s blatom.

Ľudový odev je tiež reprezentatívnou stránkou festivalu a nemali by sme na to zabúdať. Mali sme možnosť vidieť krásne upravené sviatočné kroje, pracovné kroje ako i tanečné kostýmy, ktoré boli najviac využívané v predvedení detských hier, čo je samozrejme k tomu prislúchajúce. Celkove keď ide o upravenosť a adekvátnosť využitia krojov, bola na uspokojujúcej úrovni.

Obliekanie najmenších detí treba prispôbiť choreografii a rovnako spracovanej téme. Pripomienka smeruje DFS, PU Poletarac, kde napr. pri predvedení piesne Sedemdesiat sukíň mala, ani jedna tanečníčka nemala oblečenú širokú sukňu. Pri predvedení detských hier, kde sa deti hrajú s rôznymi rekvizitami, treba ich obliecť do bielych čo najjednoduchších kostýmov a nie do parádných slávnostných krojov a opačne. Rovnako reprezentatívne by mali byť oblečení aj hudobníci sprevádzajúci tanečné čísla.

Piesňový materiál sa pri mladších skupinách hlavne opakoval ako napríklad Čižiček čižiček, Zlatá brána, Tancuj, tancuj, Prší, prší, Keď komára ženili, Prídi Janko k nám, Sedemdesiat sukíň mala, Išla Marína, atď. Nechceme týmto povedať, že to je nesprávne, tento repertoár patrí k detskému folklóru ale si predsa myslíme, že existujú nezapísané a nepreskúmané piesne, na ktoré si pamätajú Vaši rodičia a starí rodičia a opakovane Vás prosíme o prácu s terénom. Piesňový fond týmto iba obohatíte a budete mať z čoho čerpať a zostanú zapísané aj pre nasledovné generácie.

Osobitné čísla predviedli Detská spevácka skupina a orchester z Báčskeho Petrovca. Ku skupine chceme poznamenať to, že skupinový spev interpretačne zvládli, ale sólista nespieval presne. Pokiaľ v skupine nie je dieťa, ktoré hlasovo vyniká, radíme, aby všetko spievali skupinovo. Detský orchester nepôsobil presvedčivo. Všimli sme si viaceré nedostatky aj keď dievčatá presne intonovali, spievali chlapčenskú pieseň. Zloženie orchestra neadekvátne, spojenie 6 dierková píšťala a harmonika sa nemôže spolu vyskytnúť, čiže pastierska kultúra a novodobý nástroj by sme nemali kombinovať. Taktiež ozembuch nebol využitý správne, správne má hrať na prvú dobu, v žiadnom prípade nemôže hrať kontru. Je veľká škoda, že tieto dve čísla neboli spojené, keďže majú k dispozícii detský orchester. Taktiež je na škodu, že deti nie sú zapojené do hudobného sprievodu s dospelými, aby si postupne hru na hudobný nástroj osvojili a jedného dňa boli z nich kvalitní hudobníci.

Opakovane prízvukujeme, že posledné roky zaznamenávame klesajúci počet detských orchestrov, čo môže do budúcnosti znamenať obrovský deficit ľudových hudieb v našich prostrediach. Zúčastnené sprevádzajúce orchestre boli celkove na vysokej úrovni, veľká väčšina dbala na tonality, takže boli prispôbené detskému hlasovému rozpätiu. V prvom rade chceme pochváliť súbory zo S. Pazovy, Padiny, Kovačice a orchester z B. Petrovca, ktorých zloženie tvorili celkove alebo prevažne deti. Jediný detský orchester z Petrovca okrem fujár, píšťaliek, harmoniky mal aj ozembuch a bubon či tapán. Tapán nepatrí do slovenského inštrumentára a ozembuch mal úlohu kontry a tapán hral na prvú dobu, čo je nesprávne. Zásadná vec pri sprievode skupín je improvizácia. Potrebné je dbať na formu, čo znamená prvýkrát zahrať melódiu presne, originálne, bez ozdôb a v ostatných strofách možno improvizovať vtedy keď deti nespievajú, keď iba orchester prehráva melódiu. Prílišným ozdobovaním si detské ucho osvojí ozdoby a vníma to ako hlavnú melódiu a je to nesprávne. Napríklad pri predvedení hudobného orchestra z Lalite, nebolo možné identifikovať základnú melódiu. Taktiež zlá kombinácia piesní, čiže mix dospeláckeho a detského materiálu (Milujem šuhaja a za ňou Prídi Janko k nám). Chvály hodné sú orchestre, ktoré využívali dve alebo tri harmoniky, kde jedna prevzala úlohu kontry, keďže ju nemali. To sme už minule pripomínali a predsa vidno výsledok toho, že vedúci orchestrov dávajú dôraz na úpravy a snažia sa precitovať interpretáciu, nehrajú iba mechanicky.

Keď by sme mali minuloročný Detský folklórny festival zhrnúť, tak môžeme povedať, že interpretačná úroveň festivalu, ale aj výber spracovaného materiálu, výber a úprava krojov, relevantnosť k prispôsobeniu veku účastníkov, efektívnosť, zhruba všetko čo zahŕňa kvalitný, pútavý prednes a zaujme diváka, boli na uspokojujúcej úrovni. Súborom a ich vedúcim môžeme srdečne gratulovať a ďakovať, že pracujú permanentne, že uplatňujú poznámky odbornej poroty a rady odborníkov, že na sebe pracujú a výsledkom toho všetkého je zasa vydarený ročník DFF Zlatá Brána.

Laureátom detského folklórneho festivalu Zlatá Brána 2016 sa stal DFS KUS Petrovská družina (mladšia skupina), ktorý svojou hravosťou, výborným hovoreným slovom a celkovým predvedením očaril najviac odbornú porotu a získal sošku NRSNM, ktorú autorke choreografie Daniele Legíňovej Sabovej odovzdala predsedníčka NRSNM Anna Tomanová Makanová. Tohto roku budú Petrovčania prezentovať svoje folklórne umenie na Južnoslovenských detských a mládežníckych folklórnych slávnostiach v Dulovciach na Slovensku.

My im prajeme veľa úspechov do budúcnosti, aby sa im darilo, aby folklór mali v láske naďalej a s rovnakou radosťou ako na Zlatej Bráne prezentovali svoje hodnoty na mnohých podujatiach.

Autori správy:

Mgr. Anna Medved'ová Gašková

Mgr. Jaroslav Gabríny

Ervín Malina